

A web és a weblapok

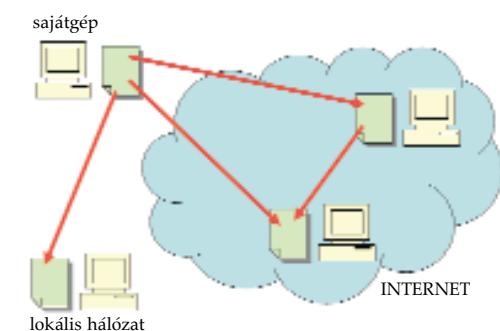
Ismétlő kérdések

1. Sorolja fel az internet legfontosabb szolgáltatásait!
2. Mit jelent a URL? Mire használjuk?
3. Milyen célt szolgálnak a protokollok a számítógépes hálózatokban?
4. Ismertesse a DNS-név és az IP-cím szerkezetét!
5. Hogyan lehet elmenteni HTML-formátumban a dokumentumot egy office-alkalmazással?

A feladat megoldásához meg kell ismerkednünk a web és a weblapok szerkezetével. Keresnünk kell egy weblapszerkesztő programot. Némileg több ismeretre lesz szükségünk, mint egy szöveges dokumentum elkészítésénél.

A web szerkezete

A web az internet egyik információs szolgáltatása. Az információt weblapok tárolják vagy weblapokon keresztül érjük el. A weblapok úgynevezett hipertext dokumentumok.

Hipertext a hivatkozásokkal

A web szerkezete

szintén le kell töltenie. Lassúbb kapcsolat vagy nagyobb méretű fájlok esetén megtörténhet, hogy a szöveget már látjuk, de a képet vagy a videót még nem.

A webszerveren webhelyeket (websites) hozhatunk létre.

A webhelyek DNS-névvel (IP-címmel) és egy speciális sorszámmal, az úgynevezett portszámmal azonosított mappák.

Ha egy webszerver több DNS-névvel (IP-címmel) rendelkezik, akkor több webhelyet tud tárolni. Egyetlen IP-cím esetén a portszámot használhatjuk a webhelyek megkülönböztetésére. A webhely mappáját bármelyik elérhető számítógépen elhelyezhetjük. Ha a szerveren több webhelyet hozunk létre, akkor ezeket a webhelyeket **virtuális webszervereknek** hívjuk.

A különböző szolgáltatások kiindulópontjaként szolgáló, interaktív webhelyet **portálnak** nevezik. Az internetes erőforrások eléréséhez gyakran használunk portálokat. A portál kifejezést sokszor egyszerűen a webhely szinonimájaként alkalmazzák.

A webhely mappáját **kezdőkönyvtárnak** (home-könyvtárnak) hívjuk. Ez a mappa tartalmazza a webhelyhez tartozó weblapokat és egyéb fájlokat. A mappát a lokális hálózaton

Hipertextnek nevezzük azoknak a dokumentumoknak a rendszerét, melyek más fájlokra mutató hivatkozásokat tartalmaznak. A hivatkozásokat **böngésző-programmal** követhetjük. A hivatkozást az eredeti angol kifejezés alapján gyakran **linknek** hívják. A hipertext-rendszer manapság a szövegen kívül más médiumot (képet, videót, hangot) is magában foglal, ezért gyakran **hipermédiának** nevezik.

A weblapokat és a hozzájuk csatolt fájlokat webszerverek teszik elérhetővé.

A webszerver olyan hálózati erőforrás, amely kiszolgálja a böngészők kéréseit, nyilvántartja a dokumentumokat, és kezeli az engedélyeket. Általában a szükséges programokat futtató számítógépet is webszervernek hívják.

A böngésző a szerverről kéri le a dokumentumot. Ehhez a http-protokollt használja. A weblap kódját tartalmazó fájl mellett a képeket és egyéb médiumokat

megoszthatjuk, így a felhasználók közvetlenül megnyithatják, módosíthatják weblapjaikat. A kezdőkönyvtár logikailag a webhely gyökérkönyvtára (virtuális főkönyvtára).

Ha egy weblapot vagy bármilyen másik fájlt fel akarunk tenni a webre, akkor a kezdőkönyvtárba, vagy annak valamelyik alkönyvtárába kell másolnunk. Ezt a folyamatot **publikálásnak** nevezzük.

A webhelyen kijelölhető egy **alapértelmezett dokumentum** (default weblap). Ha a felhasználó a URL-ben nem adja meg, hogy melyik fájlt kéri le, akkor a webszerver az alapértelmezett dokumentumot küldi el. Az alapértelmezett weblapok leggyakoribb elnevezése: *index.htm(l)* vagy *default.htm(l)*, de tetszőleges fájlt kijelölhetünk alapértelmezett dokumentumnak. Az alábbi két URL például egyenértékű egymással:

`http://www.origo.hu`, `http://www.origo.hu/index.html`

Ha saját webhelyet készítünk, akkor ismernünk kell a webszerveren beállított alapértelmezett fájlnevet.

Az alapértelmezett weblapot **homepage**-nek vagy **honlap**nak nevezik. Ez egyben a webhely **kezdőlapjának** tekinthető. A honlapot gyakran összekeverik a webhellyel, mert ugyanúgy hivatkozhatunk rájuk.

A webhelyen általában mappákba rendezik az egyes felhasználók weblapjait vagy a különböző témakörökhöz tartozó fájlokat.¹ A mappának nem kell a webhelyen belül elhelyezkednie, a webszerverről elérhető bármely mappa csatolható a webhelyhez. Ezért ezeket a mappákat a webhely **virtuális könyvtárainak** nevezik.

A hivatkozásnál a webhely DNS-nevét kiegészítjük a mappa nevével, például:

`http://www.origo.hu/nagyvilag`

A mappához szintén hozzárendelhetünk kezdőlapot, melynek nevét nem kell megadni a URL-ben. Az alábbi két URL hatására például a böngésző ugyanazt a fájlt tölti le:

`http://www.origo.hu/nagyvilag`, `http://www.origo.hu/nagyvilag/index.html`

Weblapszerkesztő programok

A weblapszerkesztő programokkal HTML-dokumentumokat készítünk. A **HTML** a hipertext leíró nyelv (**HyperText Markup Language**) rövidítése. Maga a HTML-kód egyszerű szövegszerkesztővel, például a *Jegyzet*-tömbbel olvasható, módosítható. Így azonban meglehetősen kényelmetlen és fárasztó munka weblapot készíteni. A weblapok összeállításához weblapszerkesztő programokat használunk.

A weblapszerkesztő programok között nagyon változatos alkalmazásokat találunk. A **kódszerkesztők** csak a HTML-kód megírásához nyújtanak segédeszközöket. A **rejtett kódos** (WYSIWYG) **szerkesztőkkel** a szövegszerkesztőknél megszokott eszköztárak és menük segítségével készíthetjük el és formázhatjuk a weblapokat. A **webhelyszerkesztők** olyan programok, melyekkel már nemcsak önálló weblapokat készíthetünk, hanem teljes webhelyek szerkesztésére, felügyeletére, karbantartására alkalmasak. A **professzionális szerkesztőprogramok** nagyobb programcsomagokat alkotnak. Fejlett grafikus tervezőfelülettel rendelkeznek. Kezelik a weblapok objektumait, elősegítik a programozást.

Kiemeljük, hogy több ingyenes böngészőprogram tartalmaz beépített weblapszerkesztőt. Közéjük tartozik a Netscape vagy a magyarul is elérhető **Mozilla**. A Mozillát mind a Linux, mind a Windows alatt használhatjuk weblapok létrehozására. A tankönyv írásakor már folyamatban volt a Mozilla HTML-editorára épülő Nvu² (new view: új látvány) önálló weblapszerkesztő honosítása. Az Nvu-t elsősorban a Linuxhoz fejlesztették ki, de windows-os változata is elkészült.

A modern office-alkalmazások **HTML-konverterrel** rendelkeznek, ami a dokumentumot weblapformátumban tudja elmenteni. A szöveges dokumentumok mellett táblázatokat és prezentációkat is képesek HTML-kódba átalakítani. A HTML-formátumot általában a *Mentés* ablakban, a fájltípusnál választhatjuk ki. Ilyenkor nézzük végig a beállítási lehetőségeket! Gyakran megadhatjuk a weblap címét és más tulajdonságait.

Ellenőrző kérdések és feladatok

- Definiálja az alábbi fogalmakat!
 - hipertext,
 - hipermédia,
 - link,
 - webszerver,
 - webhely,
 - publikálás
- Mi a szerepe a webhely kezdőkönyvtárának?
- Általában milyen fájlneveket használnak az alapértelmezett dokumentumoknál?
- Mi a különbség a honlap és a webhely között?
- Ábrázolja egyszerű vázlat segítségével a webszerver, webhely és kezdőlap kapcsolatát!
- Sorolja fel a weblapszerkesztő programok legfontosabb típusait! Melyiket mire használhatjuk?

¹ Ezeket a mappákat webalkalmazásoknak (web applications) hívják.

² www.nvu.com